

K ARCHITEKTONICKÉ SKULPTUŘE OBJEDNANÉ STANISLAVEM THURZEM V OLMOUCI A JANEM THURZEM VE VRATISLAVI¹

Petr Čehovský

Olomouc a Vratislav představovaly v období rané renesance nejvýznamnější umělecká centra na Moravě a ve Slezsku. Vzhledem k tomu, že Slezsko již od 14. století tvořilo nedílnou součást českých zemí, byly oba tyto spolu sousedící regiony ve vzájemném intenzivním kulturním a obchodním kontaktu.²

Na počátku 16. století bylo propojení Olomouce a Vratislavi ještě bližší skrze skutečnost, že olomoucký biskup Stanislav Thurzo³ (*1471–†1540; v úřadu biskupa v letech 1497–1540) byl mladším bratrem vratislavského biskupa Jana Thurza⁴ (*1464–†1520; v úřadu biskupa v letech 1506–1520). Oba bratři vystudovali prestižní Jagellonskou univerzitu v Krakově. Jan Thurzo získal titul bakaláře v roce 1484, titul magistra o tři roky později,⁵ v osmdesátých letech 15. století zde studoval i Stanislav Thurzo.

¹ Zpracování a vydání publikace bylo umožněno díky finanční podpoře Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci v letech 2017–2020 z Fondu pro podporu vědecké činnosti.

² MAŁEJCZYŃSKI, Karol: *Rodział IV. Miasto w okresie rządów patrycjatu kupieckiego i powstania załazków kapitalizmu (1420–1620)*. In: DŁUGOBORSKI, Waław – GIEROWSKI, Józef – MAŁEJCZYŃSKI, Karol: *Dzieje Wrocławia do roku 1807*. Wrocław 1958, s. 243–244.

³ K osobě Stanislava Thurza zejména: BALETKA, Tomáš: *Dvůr olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497–1540), jeho kancelář a správa biskupských statků*. In: Sborník archivních prací, LIV, 2004, č. 1, s. 3–236; HLOBIL, Ivo: *Stanislav Thurzo a jeho vztah k renesanci počátkem 16. století* (dále jen *Stanislav Thurzo*). In: HLOBIL, Ivo – PETRŮ, Eduard: *Humanismus a raná renesance na Moravě*, Praha 1992, s. 129–150, poznámky na s. 236–239; HLOBIL, Ivo: *Bishop Stanislav Thurzo and the Art of the Beginning of the 16th Century* (dále jen *Bishop Stanislav Thurzo*). In: HLOBIL, Ivo – PETRŮ, Eduard: *Humanism and the Early Renaissance in Moravia*. Olomouc 1999, s. 165–175, poznámky na s. 254–258.

⁴ Zásadní text pojednávající o uměleckých zakázkách Jana Thurza představuje monografie: SZEWCZYK, Aleksandra: *Mecenat artystyczny biskupa wrocławskiego Jana V Thurzona (1506–1520)*. Wrocław 2009 (bibl.).

⁵ SZEWCZYK, A.: *c. d.*, s. 22.

Jan a Stanislav Thurzové⁶ prosluli ve svých biskupských rezidencích jako významní podporovatelé humanismu⁷ a mecenáši raně renesančního umění. V Olomouci a Vratislavi se humanismus vyvíjel na přelomu 15. a 16. století podobně, neboť Morava a Slezsko byly v kontaktu s klíčovou osobností stře-doevropského humanismu Konrádem Celtisem od roku 1497, na což poukázal Peter Wörster.⁸

Cílem tohoto článku je analýza vztahu architektonické skulptury objednané Stanislavem Thurzem v Olomouci a Janem Thurzem ve Vratislavi v prvních dvou desetiletích 16. století, kdy spolu bratři byli v kontaktu a lze důvodně předpokládat, že se navzájem mohli ve stylu architektonické skulptury inspirovat a ovlivňovat. Dalším cílem článku je upozornit na význam architektonické skulptury jejich staveb v kontextu soudobé kamenické dekorace architektury na Moravě a ve Slezsku.

Relativně nedávno byly v odborné literatuře publikovány dva portály, objednané Stanislavem Thurzem: portál v biskupském paláci v Olomouci z roku 1514⁹ a portál situovaný na věži letního sídla biskupa – kroměřížského zámku.¹⁰

⁶ Stanislav a Jan Thurzo měli vliv na kulturní propojenost nejen Moravy a Slezska, ale také obou regionů s jejich rodným Krakovem a horními Uhrami, odkud rod Thurzů pocházel, blíže viz MACŮREK, Josef: *Humanismus v oblasti moravsko-slezské a jeho vztahy ke Slovensku ve 2. polovině 15. a počátkem 16. století*. In: HOLOTÍK, Ludovít – VANTUCH, Anton (eds.): *Humanizmus a renesancia na Slovensku v 15.–16. storočí*. Bratislava 1967, s. 349–350.

⁷ Rothkegel zdůrazňuje, že Stanislavův bratr Jan Thurzo podporoval humanismus zejména ve Vratislavi a v Nyse, viz ROTHKEGEL, Martin: *Der lateinische Briefwechsel des Olmützer Bischofs Stanislaus Thurzo. Eine ostmitteleuropäische Humanistenkorrespondenz der ersten Hälfte des 16. Jahrhunderts*. Hamburg 2007, s. 67–68. Přesvědčení, že Stanislav a Jan Thurzo byli učenými humanisty, zastával již Janál, viz JANÁL, Rudolf: *Stanislav Thurzo z Bethlenfalvy a Morava ve svých stycích se světem uherským a polským v posledních letech XV. a v 1. pol. XVI. stol.* Olomouc 1949 (nepublikovaná disertační práce), s. 77.

⁸ WÖRSTER, Peter: *Breslau und Olmütz als humanistische Zentren von der Reformation*. In: EBERHARD, Winfried – STRNAD, Alfred A. (eds.): *Humanismus und Renaissance in Ostmitteleuropa vor der Reformation*. Köln – Weimar – Wien 1996, s. 226.

⁹ BLÁHOVÁ, Zdenka: *Portál z roku 1514 v arcibiskupské rezidenci v Olomouci a jeho souvislosti (dále jen Portál z roku)*. In: Sborník Národního památkového ústavu, územního odborného pracoviště v Olomouci. Olomouc 2010, s. 20–29.

¹⁰ Portál zámecké věže v Kroměříži byl odkryt v roce 2004, blíže k tomu viz HLOBIL, Ivo: *Průčelí zámku v Kroměříži* (dále jen *Průčelí zámku*). In: KYZOUROVÁ, Ivana (ed.): *Básník a král. Bohuslav Hasištejnský v zrcadle jagellonské doby*. Praha 2007, s. 62–63; VRLA, Radim: *Nové poznatky o stavební podobě kroměřížského hradu na konci středověku*. In: *Dějiny staveb. Sborník příspěvků z konference Dějiny staveb 2013*. Plzeň 2013, s. 151–160, zejména s. 153–155. Portál v Kroměříži byl vytvořen pravděpodobně okolo roku 1509, kdy Stanislav Thurzo hostil na kroměřížském zámku Vladislava Jagellonského; goticko-renesanční erby Stanislava Thurza a Vladislava Jagellonského byly umístěny nad portálem zámecké věže.

Raně renesanční portál biskupského paláce v Olomouci (obr. 1, 2) je umístěn v východním křídle jeho jižního nádvoří; má pravoúhlý tvar s raně renesančně profilovaným bočním a horním ostěním, které je gotickým způsobem vybráno do zdiva. V nadpraží portálu je umístěn majuskulní nápis: *DOMINVS PROTECTOR VITAE MEAE . M DXIII.*¹¹ Členění portálu je jednoduché, jeho velký význam spočívá v tom, že je nejstarší raně renesanční architektonickou skulpturou v Olomouci. Raně renesančnímu profilu portálu odpovídá použité písmo typu vyspělé antikizující kapitály, jež je po nápisu na fresce se sv. Vavřincem, Sebaldem a Kryštofem v kostele sv. Mořice z roku 1505¹² druhým nejstarším známým případem použití písma tohoto typu u dekorace architektury v období rané renesance v Olomouci. Přestože lze předpokládat, že se většina raně renesančních portálů zdobících domy v Olomouci vlivem pozdějších přestaveb nedochovala, jistě i ve své době patřil portál Stanislavovy olomoucké biskupské rezidence k nejstarším raně renesančním architektonickým skulpturám na Moravě.¹³

Počátky renesančního umění ve Slezsku jsou v bádání již mnoho desítek let spatřovány zejména s biskupem Janem Thurzem. Marian Morelowski¹⁴ ve své studii o raně renesančním umění ve Slezsku z roku 1961 proto věnoval tomtuto mecenáši umění zaslouženou pozornost. Jan Thurzo je v rámci Slezska dodnes považován za prvního stavebníka, který preferoval v architektonické skulptuře raně renesanční styl. Nejstaršími skulpturami s ním spojenými jsou známé dedikační desky ze zámku Jánský Vrch v Javorníku ve Slezsku z let 1505 (obr. 3) a 1509, kterým byla českými a polskými badateli věnována relativně intenzivní pozornost.¹⁵

Naproti tomu kamenosochařské památky objednané Janem Thurzem v polské části Slezska doposud nebyly dostatečně podrobně analyzovány

¹¹ Zdenka Bláhová v nápisu rozpoznala citaci textu žalmu č. 26, prvního verše. V kontextu soudobých epigrafických památek Olomouce je cenné zjištění autorky, že stejný nápis, provedený v gotické minuskule, zdobil okenní ostění domu v Mariánské ulici 8, blíže viz BLÁHOVÁ, Z.: *Portál z roku*, zejména s. 21–23.

¹² Blíže viz BLÁHOVÁ, Zdenka: *K nástěnné malbě v presbytáři kostela sv. Mořice v Olomouci*. In: HLOBIL, Ivo – PERŮTKA, Marek (eds.): *Historická Olomouc XVII. Úsvit renesance na Moravě za vlády Matyáše Korvína a Vladislava Jagellonského (1479–1516)* v širších souvislostech (dále jen *Historická Olomouc XVII*). Olomouc 2009, s. 147–164.

¹³ Jediné doposud známé starší příklady raně renesančních portálů na Moravě jsou portály zámků v Tovačově a v Moravské Třebové, oba datované letopočty ve vlysu do roku 1492.

¹⁴ MORELOWSKI, Marian: *Początki italianizującego renesansu na Śląsku*. Rocznik Historii Sztuki, sv. 2, (Wrocław – Warszawa – Kraków) 1961, s. 31–86, zejména s. 33–49.

¹⁵ HLOBIL, I.: *Stanislav Thurzo*, s. 143; HLOBIL, I.: *Bishop Stanislav Thurzo*, s. 172; SZEWCZYK, A.: *c. d.*, zejména s. 141–142 (bibl.).

v kontextu moravského raně renesančního umění, byť je evidentní, že skrze svého objednavatele souvisí úzce i s vývojem umění na Moravě.

Zcela klíčový význam pro vývoj raně renesanční kamenné dekorace architektury ve Slezsku má portál sakristie v katedrále sv. Jana Křtitele ve Vratislavi z roku 1517 (obr. 4, 5),¹⁶ objednaný právě Janem Thurzem. Je nejen nejstarším raně renesančním portálem Vratislavi, ale pravděpodobně i nejčasnější renesanční památkou svého druhu v Dolním Slezsku.¹⁷

Jde o edikulovitý portál flankovaný postranními polosloupky s reliéfní kandelábrovou výplní dřvků. Na hlavice polosloupků dosedá mohutné zalomené kladí zdobené pásem zubořezu, dvěma pásy listovce a pásem vejcovce. V horní části je portál zakončen polokruhovitým nástavcem s výjevem Stětí sv. Jana Křtitele: v levé části je zobrazen kat s mečem, předávající právě statou hlavu Janovu Salome, stojící v pravé části tympanonu. Ve střední části je zpodobena matka Salome, držící mísu; před ní situováno bezhlavé tělo světce. Výjevu se zcela vlevo účastní klečící donátor portálu, Jan Thurzo. Po stranách tympanonu jsou dva putti – štítonoši, další postava putta, držícího biskupskou mitru, je posazena na nejvyšším místě nástavce.

Portál sakristie vratislavské katedrály již mnoho desítek let přitahuje četnou pozornost polských, výjimečně i českých historiků umění a vývoj bádání o této výjimečné památce je dlouhý a z hlediska bližšího určení autora portálu dynamický. Janusz Kębłowski upozornil, že portálu sakristie vratislavské katedrály sv. Jana Křtitele je stylově velmi blízký polokruhový tympanon s ženskou postavou držící dva erby, vytesaný přibližně ve stejné době, dnes zazděný do stěny na dvoře domu v Odrzańskéj ulici 17 ve Vratislavi.¹⁸

Mieczysław Zlat¹⁹ byl přesvědčen, že autor portálu sakristie vratislavské katedrály vytvořil také epitaf Petra Jenckwitze (okolo 1515) na fasádě kostela sv. Alžběty ve Vratislavi a epitaf Markéty Irmischové (okolo 1517) na fasádě

¹⁶ K portálu sakristie vratislavské katedrály sv. Jana Křtitele blíže viz KEBŁOWSKI, Janusz: *Renesansowa rzeźba na Śląsku 1500–1560*. Poznań 1967, s. 27–31, obr. 18–19; BEK, Aleksandra – KACZMAREK PATRAŁSKA, Klara: *Źródła i recepcje form wczesno- i renesansowych portali wrocławskich*. In: OKÓLSKA, Halina (red.): *Miejszanieństwo wrocławskie. Materiały sesji naukowej zorganizowanej przez Muzeum Miejskie Wrocławia w dniach 7–9 grudnia 2000 r.* Wrocław 2003, s. 48; SZEWCZYK, A.: *c. d.*, zejména s. 142–143 (bibl.); JAGIEŁŁO, Jakub: *Renesansowe i manierystyczne portale Dolnego Śląska*. Warszawa 2013, s. 230–232 (bibl.).

¹⁷ Tuto hypotézu nedávno připustil i JAGIEŁŁO, J.: *c. d.*, s. 230.

¹⁸ Blíže k tympanonu z Odrzańské ulice ve Vratislavi viz KEBŁOWSKI, J.: *c. d.*, s. 29–31, repofoto tympanonu viz obr. 20 (s. 216); BEK, A. – KACZMAREK PATRAŁSKA, K.: *c. d.*, s. 48, s. 58 – pozn. 18 (bibl.).

¹⁹ ZLAT, Mieczysław, *Późny gotyk wobec idei nowożytnych i pierwszych podniet z Italii: 1500–1525*. In: BRONIEWSKI, Tadeusz – ZLAT, Mieczysław (red.), *Sztuka Wrocławia*. Wrocław 1967, s. 194–195.

kostela sv. Maří Magdalény ve Vratislavi a že se s uměním italské renesance seznámil zprostředkovaně skrze rytiny či zlatnická díla, jakým byl známý raně renesanční relikviářový oltář Jana Thurza z roku 1511.

Ivo Hlobil bystře postřehl, že reliéf v nástavci vratislavského portálu stylově souvisí s dřevěným reliéfem Zázraku sv. Kunhuty, nalezeným ve Šternberku v 50. letech 20. století.²⁰ Hlobil považuje šternberský reliéf za stylově ovlivněný německou renesancí.

Podle Arkadiusze Dobrzyńieckiego²¹ mohl být autorem figurálního tympanonu portálu sakristie vratislavské katedrály Mistr náhrobku Elžbiety Hanguwicz v Sycówu a Mistr N.N.V.W.; posledně jmenovanému jsou připisovány vybrané sepulkrální památky ve Slezsku z dvacátých a třicátých let 16. století.

V roce 1995 vyšla rozsáhlá studie Mariusze Karpowicze *Benedetto Briosco we Wrocławiu*, v níž autor analyzuje portál sakristie vratislavské katedrály.²² Podle Karpowicze blízkou stylovou paralelou pro výjev Stětí sv. Jana Křtitele v tympanonu vratislavského portálu představují reliéfy hlavního portálu v Certosa di Pavia v Lombardii, vytesané v letech 1501–1506 lombardským sochařem Benedettem Brioscem: Vysvěcení Certosy a Průvod s ostatky Gianna Galezza Viscontiho. Za další paralelu považuje Karpowicz Brioscovu sochu sv. Anežky z let 1490–1491, umístěnou v Museo del Duomo v Miláně a dospívá dále na základě dalších indicí k názoru, že autorem tympanonu vratislavského portálu byl pravděpodobně přímo Benedetto Briosco.

Z hlediska struktury považuje Karpowicz za inspirační vzor pro vratislavský portál vybrané raně renesanční památky v Lombardii, například severní portál katedrály v Comu,²³ zvaný Porta della Rana. Portál katedrály v Comu z roku 1507,²⁴ vytesaný Tommasem Rodarim a jeho dílnou, se však od vratislavské památky zřetelně odlišuje: ve Vratislavi zcela chybí pro Lombardii

²⁰ HLOBIL, I.: *Stanislav Thurzo*, s. 135–136. Hlobil nevyloučil, že šternberský reliéf původně tvořil součást výzdoby olomoucké katedrály sv. Václava v době episkopátu Stanislava Thurza – mohlo jít o součást výzdoby chórových lavic nebo přepážky nového chóru kostela.

²¹ DOBRZYŃIECKI, Arkadiusz: *Mistrz N.N.V.W. Śląski rzeźbiarz między gotykem a renesansem*. *Annales Silesiae*, 24, 1994, s. 15–36, zejména s. 29–30. Mistr N.N.V.W. je pojmenován podle signatury, kterou zanechal na náhrobku Oswalda Winklera z doby okolo roku 1517, umístěném v kostele sv. Maří Magdalény ve Vratislavi. S Dobrzyńieckého atribucí figurální části portálu Mistru N. N. V. W. souhlasí SZEWCZYK, A.: *c. d.*, s. 144.

²² KARPOWICZ, Mariusz: *Benedetto Briosco we Wrocławiu*. *Ikonotheka*. *Prace Instytutu historii sztuki Uniwersytetu warszawskiego*, 9, 1995, s. 7–20.

²³ K portálu v Comu blíže viz SOLDINI, Simone: *Il duomo di Como nel periodo rodariano*. In: FROMMEL, Christoph L. – GIORDANO, Luisa – SCHOFIELD, Richard (eds.): *Bramante milanese e l'architettura del Rinascimento lombardo*. Vicenza – Venezia 2002, s. 246.

²⁴ Severní portál katedrály v Comu z roku 1507 byl jistým předstupněm pro portál radnice v Olomouci z doby okolo roku 1530. Blíže k tomu viz ČEHOVSKÝ, Petr: *Severoitalská renesance*

typické předsunuté kandelábrové sloupky s baňatými dříky, reliéfní dekor na postranních pilastrech je proveden podstatně hruběji než u italské památky. Rovněž ústupkové řazení multiplikovaných polosloupků v bočním ostění vratislavského portálu je motiv, který se u portálu v Comu (a pokud je mi známo, tak ani u jiných raně renesančních portálů v Lombardii) nevyskytuje. Neitalsky dále působí celková stlačenost edikuly rámuující dveřní otvor vratislavského portálu.

Autorství středoevropského kamenosochaře u portálu sakristie vratislavské katedrály prozrazuje proporční nevyváženost mezi nízkými polosloupky po stranách portálu a vysokým, mohutným kladím a také zcela specifické řešení jeho bočního vnitřního ostění, které sice působí renesančně díky použité ornamentice, ale zároveň svým členěním jasně odkazuje na tradici středoevropského pozdně gotického ústupkového portálu.²⁵ Rozvíjení tohoto originálního motivu se v raně renesanční architektonické skulptuře v Olomouci a na Moravě neobjevuje. Naopak bylo velmi inspirativní v raně renesanční architektonické skulptuře či na epitafech ve Vratislavi, například na edikulovitém rámování arkýře tamního Úřadu váhy z doby okolo roku 1530 či epitafu Markéty Reibnitzové († 1530) a Magdaleny Hornigové († 1539), situovaném na fasádě vratislavského kostela sv. Maří Magdalény; epitaf byl vytvořen okolo roku 1540.²⁶

Souhrnně je třeba zdůraznit, že portál biskupské rezidence v Olomouci z roku 1514 a portál sakristie katedrály sv. Jana Křtitele ve Vratislavi z roku 1517 jsou nejstaršími raně renesančními architektonickými skulpturami těchto významných středoevropských uměleckých center. Obě památky dokládají, že raně renesanční dekorace architektury byla na počátku 16. století preferována cíleně pouze vybranými objednateli. Upřednostňování renesanční architektonické skulptury na stavbách Stanislava a Jana Thurza souviselo už s jejich výchovou,²⁷ zálibou v humanismu a obchodními vazbami členů rodiny Thurzů s augsburskými bankéři Fuggery, kteří také v architek-

a portál olomoucké radnice. In: HLOBIL, Ivo – PERŮTKA, Marek (eds.): *Historická Olomouc XVII.* Olomouc 2009, s. 311–322 (bibl.).

²⁵ V tomto ohledu je blízkou paralelou pro vratislavskou památku portál vedoucí z Vladislavského sálu do Staré sněmovny na Pražském hradě z let cca 1493–1500, připisovaný Benediktu Riedovi.

²⁶ Takto datuje epitaf Osczanowski, viz OSCZANOWSKI, Piotr: *Wrocław. Kościół Św. Marii Magdaleny.* Warszawa 2009, s. 34.

²⁷ Otec Jana a Stanislava, Jan Thurzo st., byl od roku 1463 usazen v Krakově a od roku 1477 finančně podporoval zhotovení monumentálního oltáře Veita Stosse pro mariánský kostel v tomto městě (viz SZEWCZYK, A.: *c. d.*, s. 21). Veit Stoss již krátce po roce 1493 vytvořil epitaf humanisty Filippa Buonaccorisho, zv. Callimacha (umístěn v dominikánském kostele v Krakově), který kombinuje gotický figurální styl s renesanční ornamentikou.

tuře preferovali propojení gotických a renesančních forem.²⁸ Zálibu Stanislava a Jana Thurza v renesančním umění potvrzují dále kamenné reliéfní desky z počátku 16. století, které oba bratři objednali pro své další rezidence na Moravě a ve Slezsku.²⁹

Při souhrnném pohledu na architektonickou skulpturu zdobící stavby biskupů Jana a Stanislava Thurza v prvním a druhém desetiletí 16. století je evidentní její v základu stejný stylový charakter – záměrné mísení gotických a renesančních forem.³⁰ Raně renesanční architektonické skulptury, objednané bratry Janem a Stanislavem, musely jistě působit v oblasti Olomouce a Vratislavi, resp. Moravy a Slezska jako novum, neboť v této době u stavebníků v daných regionech jasně převažoval v dekoraci staveb styl gotický.

Na základě stylově – formální analýzy kamenných skulptur vytvořených pro Jana a Stanislava Thurza v letech cca 1505–1520 je zjevné, že jejich autoři byli středoevropská domácí kameníci či stavební mistři. To potvrzují i výzkumy Tomáše Baletky,³¹ informující o konkrétních zednících pro Stanislava pracujících.

²⁸ Příkladem fuggerské architektury vytvořené ve smíšeném stylu je Fuggerská kaple při kostele sv. Anny v Augsburgu z let 1509–1512, kombinující renesanční arkády benátského typu s pozdně gotickou krouženou klenbou, příbuznou se soudobými klenbami středoevropskými. K podrobné analýze Fuggerské kaple viz BUSHART, Bruno: *Die Fuggerkapelle bei St. Anna in Augsburg*. München 1994.

²⁹ Stanislav Thurzo objednal okolo roku 1509 reliéfní desky s erbem svým a erbem krále Vladislava Jagellonského, které nechal umístit nad portál věže kroměřížského zámku, viz HLOBIL, I.: *Průčelí zámku*, s. 62–63 (bibl.); VRLA, R.: *c. d.*, s. 155. Tyto goticko-renesanční desky stojí stylově velmi blízko dedikační a erekční desce Jana Thurza na zámku Jánský Vrch v Javorníku ve Slezsku z roku 1509. Stejný stylový charakter mají dvě desky, zdobící původně Janem Thurzem založenou kapli sv. Anny při kostele sv. Jakuba v Nyse: erekční deska Jana Thurza z roku 1513, umístěná na stěně domu mendikantů v Nyse; reliéf se sv. Annou Samatětí zazděný do objektu fary při kostele sv. Jakuba v Nyse z téhož roku (viz SZEWCZYK, A.: *c. d.*, s. 143 (bibl.)).

³⁰ Stanislav Thurzo architektonické skulptury ve stylu čistě raně renesančním preferoval mnohem později, až po skonu svého staršího bratra Jana. To dokládá například Stanislavova erbovní deska ze zámku ve Vyškově z roku 1540.

³¹ Baletka zmiňuje mezi stavebními mistry a architekty pracujícími pro Stanislava Thurza k letům 1508–1509 Mikuláše (snad totožného s Mikulášem Baštinem), k roku 1521 zedníka Staňka a k roku 1535 Olomoučana Paula Hechta, viz BALETKA, Tomáš: *Osobnost olomouckého biskupa Stanislava Thurza (1497–1540)*. In: HLOBIL, Ivo – PERŮTKA, Marek (eds.): *Historická Olomouc XVII*. Olomouc 2009, s. 62.

Přílohy

Obr. 1:



Olomouc, biskupský palác, portál, celkový pohled, 1514
(foto autor)

Obr. 2:



Olomouc, biskupský palác, portál, horní část ostění s nápisem, 1514
(foto autor)

Obr. 3:



Javorník ve Slezsku, zámek Jánský Vrch, dedikační deska Jana Thurza, 1505
(foto autor)

Obr. 4:



Vratislav, katedrála sv. Jana Křtitele, portál sakristie, 1517
(foto autor)

Obr. 5:



Vratislav, katedrála sv. Jana Křtitele, tympanon portálu sakristie, 1517
(foto autor)

RESUMÉ

K ARCHITEKTONICKÉ SKULPTUŘE OBJEDNANÉ STANISLAVEM THURZEM V OLOMOUCI A JANEM THURZEM A VE VRATISLAVI

Autor v článku podrobně analyzuje kamenickou a kamenosochařskou výzdobu objednanou olomouckým biskupem Stanislavem Thurzem a jeho bratrem, vratislavským biskupem Janem Thurzem. Klíčovými památkami jsou portál Stanislavovy olomoucké biskupské rezidence z roku 1514 a portál sakristie vratislavské katedrály sv. Jana Křtitele z roku 1517, objednaný Janem Thurzem. Autor dospívá ke zjištění podobného stylového charakteru obou památek, neboť oba portály se vyznačují mísením gotických a raně renesančních forem do tzv. smíšeného stylu. Autor v článku zmiňuje kulturně-historické důvody, které byly pro Stanislava a Jana Thurza důvodem pro časně aplikování renesančních forem na jejich stavbách, mimo jiné i na zámku v Kroměříži, zámku Jánský Vrch v Javorníku ve Slezsku a na kapli sv. Anny při kostele sv. Jakuba v Nyse.

Klíčová slova: Stanislav Thurzo, Jan Thurzo, Olomouc, Vratislav, raná renesance, architektonická skulptura

SUMMARY

REGARDING ARCHITECTONIC SCULPTURE COMMISSIONED BY STANISLAV THURZO IN OLOMOUC AND BY JAN THURZO IN WROCLAW

The author of the study analyses in detail the stonemason and stone carving ornaments commissioned by the bishop of Olomouc, Stanislav Thurzo, and by his brother, the bishop of Wrocław, Jan Thurzo. The key monuments are the portal of Stanislav's bishop residence in Olomouc from 1514 and the portal of the sacristy of The Cathedral of St. John the Baptist in Wrocław commissioned by Jan Thurzo. The author established the similarities in the style of both monuments since both are characterized by a mix of gothic and early renaissance forms which creates so-called mixed style. In the study, the author discusses culturally-historical reasons, which lead Stanislav and Jan Thurzo to use an early application of renaissance forms in their buildings,

among others even in the chateau in Kroměříž, Jánský Vrch and Javorník in Silesia, and in the Chapel of St. Ann in the Church of St. James in Nysa.

Keywords: Stanislav Thurzo, Jan Thurzo, Olomouc, Wrocław, early renaissance, architectonic sculpture

Translated by Mgr. Tereza Kalousková

Mgr. Petr Čehovský, Ph.D.
Umělecké centrum
Univerzita Palackého v Olomouci
Univerzitní 8
771 80 Olomouc
Česká republika
e-mail: petr.cehovsky@upol.cz